

Reakce na článek Jiřího Lesslera [1996]

V 7. čísle Protestanta napsal Jiří Lessler, jak si představuje svého duchovního pastýře (s. 2). Chce, aby to byl člověk s mnohými aktivitami, jimiž „proniká, prolíná, mluví do věcí veřejných“, a řadu z nich uvádí jako příklad. Kupodivu nějak zapomíná, že první, protože nezastupitelnou úlohou faráře (a vikáře) je teologická profesionalita. Když proti sobě staví „škrobený talár faráře“ a pastýře, který „u vody zpívá Karáskův song“, může to snad prostější mládež nadchnout, ale pak to svědčí jen o vážné krizi církve, zejména protestantismu a možná obecně „křesťanstva“. Mluvit do věcí veřejných, aktivně pracovat v diakonii, pracovat s dětmi i mládeží, účastnit se práce „ve veřejných i kulturních institucích“, v publicistice atd. (to jen opakuji) a „probourávat masívní vrata našich kostelů“ je nepochybně věc důležitá a náležitá, a jistě si snad nikdo, kdo mne trochu zná, nebude myslet, že jsem proti. Nemyslím však v žádném případě, že by právě tohle měl dělat „duchovní pastýř“ čili „farář“ (aby bylo jasno: duchovním vůdcem a rádcem nemusí být farář, takže tady mluvmе jasně o instituci „placeného duchovního“). To má dělat každý křesťan, a zejména v presbyterní církvi každý presbyter (podle svého obdarování a své kvalifikace). Specifickou potřebou každého křesťanského společenství je však na vysoké škole (a především na teologické fakultě) připravený odborník. Reformace položila největší důraz na zvěstování Slova vše ostatní jak v církevním provozu, tak v misii a působení navenek postavila až na druhé místo. Laik-písmák (to už dnes zní mládeži jako něco beznadějně archaizovaného) je důležitější než mladý „duchovní pastýř“ v džínách, jinak vyslovený sympaťák, bezvadně „válející“ u vody poslední zbožné hity (proti nimž je třeba Karásek už dávno klasikem).

Církve očekává ne zcela snadná budoucnost. Obávám se, že nejenom mládež (kde to je celkem pochopitelné), ale dokonce ani presbyteři našich sborů nejsou připraveni na rozpoznávání časů (a rozlišování kritérií). Víím z četných zkušeností už z minulých let, s jakou samozřejmostí se na sborech očekávalo, že se farář bude starat o opravy střech a oken, zavádění tepla, organizování nedělních škol, dorostu a mládeže, třicátníků, pěveckých kroužků, biblických hodin a řady dalších sborových podniků, a ovšem také že bude křít, oddávat, pochovávat a kázat, nemluvě o rozsáhlé pastoraci, při níž už jen tak popadá dech. Jistě, tu a tam pomáhají sestry s přípravou čaje a občerstvení, tu a tam něco pomůže zařídit mládež (doběhnout něco vyřídit, dát do obálek a oznámkovat pozvánky atd. atd.). A od kázání se očekává „duchovní posila“, možná i napomenutí (zejména těch druhých), ale jen žádné komplikované studium textu a už vůbec ne celostné teologické vzdělávání. Farář nebo vikář, který v „pracovní době“ (!) studuje komentáře nebo dokonce nějaké teologické dílo, je jednak dost výjimkou, ale především upadá do podezření, že je sboru málo užitečný (a až si ho sbor bude muset sám platit, tak že se nevyplatí). Příkop mezi teologií a životem sborů se prohloubí, možná se stane propastí. Jistě je za tím dlouhodobá vina teologů, ale takové zjištění nám teď v ničem nepomůže. V této chvíli jde o selhání křesťanů – teologů stejně jako laiků.

„Evangelium“ se stává a už stalo jen formulí, prázdným heslem. Jiří Lessler mluví o tom, „že v šíření dobré zprávy jsme příliš pasivní“. Situace je horší: my si opravdovou dobrou (radostnou) zprávu zaměňujeme s tradičními dogmatickými formullemi, jimž dokonce ani většina křesťanů (resp. těch, kdo se za křesťany považují) už náležitě nerozumí.

[připojujeme původní článek Jiřího Lesslera:]

Jiří Lessler: Duchovní pastýřství

Někdy mám pocit, že křesťané mají tendenci žít v jakémisi ghettu. „Dveře našeho kostela jsou otevřeny všem,“ řekla mi jedna sestra ze sboru, když jsem namítal, že bychom měli být otevřenější k veřejnosti. Mám prostě pocit, že v šíření dobré zprávy jsme příliš pasivní, natož aby naše společenství mělo ambice prolnout do ostatní populace. Ano, dveře kostela jsou masivní branou, odemčeny jen v době bohoslužeb, oficiálních akcí.

Farář či vikář, jenž vykonává církevní rituály přesně jak hodinky, jenž je stále v pohotovosti, kdyby někdo zemřel, jenž je ztělesněním instituce farního úřadu, je pastýřem ukázněným, „církevní vrchností“ poslušným. Přiznám se vám, že můj vkus je poněkud jiný. Představuji si svého duchovního pastýře jako člověka s mnohými aktivitami, jimiž proniká, prolíná, mluví do věcí veřejných, a nemusí to být ani evangelium, které s sebou nese i jeho charisma, dává totiž tušit, že za jeho postojem je křesťanství. Práce v diakonii s dětmi různého vyznání a přesvědčení, aktivity s mládeží křesťanskou i „křesťansky neregistrovanou“, účast ve veřejných i kulturních institucích, publicistika, to je styl probourávající masivní vrata našich kostelů, to je poslání vymykající se církevní uniformitě, to je, myslím, činnost bohulibá.

Kdybych si měl vybrat mezi škrobeným talárem faráře, jenž po věky nemá absenci v bohoslužbách mého sboru, či duchovním pastýřem, který u vody zpívá Karáskův song, a já si musím vyslechnout bohoslužbu čtené, ani na chvíli bych se nerozhodoval, neboť právě takové konání je ono bláznovství boží, které by mělo být požehnáno i „církevní vrchností“. Myslím si totiž, že náš Pán není ani evangelík, katolík nebo komunista či jiný ista, že víra není patriotismus, farářský talár není vojenský mundur a službu božímu slovu nelze vykonávat s upnutým límečkem byrokrata. Moje představa pastýře však nevyklučuje institucionální kázeň, naopak – slovo z kazatelny takového božího služebníka pak není jen herecký výkon...